

Den norske tannlegeforenings Tidende

117. ÅRGANG – 2007

Redaktør: Gudrun Sangnes

LEDER

Fusk i forskning – ett år senere	2
Hiv og aids i 25 år – hvor står vi?	82
Det autoriserte tannhelseteamet	138
Full tenning på tenner	258
Tidende: lite tidsskrift – stort ansvar	306
Tobakk or not tobakk	370
Tenner på tur?	654
Vi påvirkes av mer enn vi tror	792
NTFs landsmøte – enestående og imponerende ..	877
Årsoppgjør 2007	940

PRESIDENTEN HAR ORDET

Godt å være i gang igjen	3
Å gi klagesaker et ansikt	83
Vår trygdepolitikk ligger fast	139
Amalgam – over og ut?	195
Den frie konkurransens pris	259
Valg og foreningsdemokrati	307
Tannleger og rekruttering	371
Tilgjengelighet, kompetanse og sosial utjevning. Framtidas tannhelsetjenester	587
Gratulerer Tromsø, Troms og Nord-Norge!	655
Standard for nødvendig tannhelsehjelp	793
Kvikksølv og yrkessykdom	941

FAGARTIKLER

<i>Espeland, Lisen, Jostein Grytten, Irene Skau og Arild Stenvik:</i> Utdanningsbehov og utviklings- trekk i kjeveortopedisk praksis 1992–2007	662
<i>Giertsen, Elin:</i> Orale biofilmmodeller – nye muligheter for plakkestudier	794
<i>Gimmestad, Anne Løvberg og Dorthe Holst:</i> Er det fortsatt endring i behandlingskriteriene for karies blant ungdom i Oslo?	90
<i>Gjerdet, Nils Roar og Bente Moen:</i> Kjemisk arbeidsmiljø. Vurderinger basert på en spørre- undersøkelse blant tannhelsesekretærer	84
<i>Grytten, Jostein og Irene Skau:</i> Honorarer i privat tannlegepraksis i Norge 2006:	380
<i>Grytten, Jostein, Irene Skau og Dorthe Holst:</i> Organisasjonsformer i privat tannlegepraksis i Norge	196
<i>Hofmann, Bjørn, Anne-Marie Nordmo og Lise Lund Håheim:</i> Kunnskapsmessige og moralske ut- fordringer ved utskifting av amalgamfyllinger ..	884
<i>Holst, Dorthe, Annemarie A. Schuller og Kari Elisabeth Dahl:</i> Bedre tannhelse for alle? Tannhelseutvikling i den voksne befolkning i Nord-Trøndelag fra 1973 til 2006	804

<i>Holst, Dorthe, Anders Varreng, Torbjørg Hogsnes og Henrik N. Jakobsen:</i> Innkallingsintervaller for barn og unge i Den offentlige tannhelse- tjenesten	942
<i>Håheim, Lise Lund, Gunvor Bentung Lygre, Knut Dalen, Rune Eide, Stig Karlsson, Ståle Petter Lyngstadaas og Anne Marie Nordmo:</i> Effekt av utskifting av amalgamfyllinger ved symptomer og sykdom som relateres til amalgamfyllinger. En medisinsk metodevurdering	878
<i>Jacobsen, Nils:</i> Deskvamativ gingivitt	600
<i>Johansson, Ann-Katrin:</i> Dental erosjon. Moderne tannslitasje og ny folkesykdom	260
<i>Kolstad, Arnulf:</i> Hvordan de fysiske omgivel- ene påvirker oss. Estetikk og velvære i helse- institusjoner	814
<i>Kopperud, Hilde Molvig:</i> Polymerbaserte tann- fyllingsmaterialer – en undersøkelse av viktige egenskaper	954
<i>Kristoffersen, Øyvind og Inge Fristad:</i> Barodont- algi og barotraumer. Tannsmertor og differen- sialdiagnostikk ved trykkforandringer	596
<i>Kristoffersen, Øyvind og Inge Fristad:</i> Natrium- hypokloritt – anbefalinger og praktisk bruk	656
<i>Lygre, Gunvor Bentung, Vigdis Helland, Nils Roar Gjerdet og Lars Björkman:</i> Pasienter med helseplager relatert til tannfyllinger	372
<i>Lygre, Henning, Nathalie Reuter og Ingunn Røddland:</i> Bioinformatikk anvendt på lokal- anestetikas virkningsmekanisme	672
<i>Løes, Sigbjørn og Rune Refsnes:</i> Odontologisk aldersvurdering – grenser mellom vitenskap og klinisk erfaring	266
<i>Løkken, Per, Per Skjelbred og Lasse A. Skoglund:</i> Tannbehandling av pasienter som behandles med bisfosfonater	588
<i>Nag, Ole Henrik, Inge Fristad og Marit Slåttestad Skeie:</i> Endodonti i primære tenner. Nye retningslinjer	948
<i>Preus, Hans R., Fahri Demirbas og Per Gjeremo:</i> Norske tannlegers forskrivning av antibiotika ..	202
<i>Preus, Hans R., Even Mjøen, Endre Romstad og Per Gjeremo:</i> Er lokalt appliserbare antibiotika nyttige som tillegg til mekanisk behandling i terapien av periodontitt? En systematisk litteraturoversikt	316
<i>Scheie, Anne A., Siamak P. Yazdankhah, E. Arne Høyby, Bjørn-Tore Lunestad, Even Heir, Tor Øystein Fotland, Kristine Naterstad og Hilde Kruse:</i> Kan bruk av triklosanholdige produkter bidra til utvikling av resistente bakterier?	140

<i>Sewerin, Ib</i> : Erhvervsrelaterede øjenskader hos tandlæger. En oversikt.....	308
<i>Sewerin, Ib</i> : Øjenskader hos patienter opstået i forbindelse med tandbehandling. En oversigt ...	386
<i>Skau, Irene, Asgeir Bårdsen og Jostein Grytten</i> : Spesialistpraksis i endodonti 2007	668
<i>Åstrøm, Anne Nordrehaug, Linh Bui, Helene Læknes, Anne Christine Johannessen og Nils Roar Gjerdet</i> : Snusbruk og holdninger til snus. Resultater fra en spørreskjemaundersøkelse utført ved Universitetet i Bergen og Norges Handelshøyskole	146

TEMA: ORTODONTI

Forord: Tema: Ortodonti.....	5
<i>Bergius, Marianne, Stavros Killiaridis och Marie Marklund</i> : Ortodonti i relation till oral funktion.	38
<i>Melsen, Birte og Kirsten Warrer</i> : Bør ortodontien inddrages i bidrehabiliteringen hos voksne patienter?	30
<i>Mohlin, Bengt, Preben Dømgaard, Inger Egermark, Jüri Kurol och Terttu Pietilä</i> : Hälso-risker vid obehandlade malokklusjoner	24
<i>Pietilä, Terttu, Pertti Pirttiniemi och Juha Varrela</i> : Tidig ortodontisk behandling i Finland – varför, när och hur?.....	10
<i>Stenvik, Arild og Kari Birkeland</i> : Oral rehabilitering av barn.....	18
<i>Stenvik, Arild og Tor E. Torbjørnsen</i> : Hvem gjør hva innenfor ortodontien?	6

TEMA: AIDS

<i>Blystad, Hans, Øivind Nilsen og Stein Andresen</i> : Hiv-situasjonen i våre nærområder.....	96
<i>Bruun, Johan N., Linda Skeie, Arild Mæland, Susanne G. Dudman, Mette Sannes og Vidar Ormaasen</i> : Fra dødelig syndrom til kronisk sykdom	102

SPØR NIOM

<i>Bruzell, Ellen M. og Hanne Wellendorf</i> : Valg av herdelampe	962
<i>Dahl, Jon E.</i> : Valg av adhesivsystem til komposittfyllinger.....	154
<i>Kerosuo, Heidi og Jon E. Dahl</i> : Bivirkninger ved kjeveortopedisk (ortodontisk) behandling.....	48
<i>Matinlinna, Jukka Pekka</i> : Vidhäftning med silaner innom odontologin – vad betyder det?...	608

AKTUELT FAG

Tilbaketrekking av tre artikler.....	50
<i>Gjerdet, Nils Roar</i> : Om etikk i kliniske forskningsprosjekter	108
<i>Johansson, Anders og Ove Fondenes</i> : Snarkskena vid obstruktiv sömnapné och snarkning	604
<i>Nordengen, Ragnhild Elin, Jorunn Nyheim og Eeva Widström</i> : De første er faringer fra Tannhelse-tjenestens kompetansesenter for Nord-Norge (TKNN).....	392

RAPPORT FRA BIVIRKNINGSGRUPPEN

<i>Björkman, Lars og Gunvor B. Lygre</i> : Erfaringer fra klinisk utredning av pasienter med mistanke om bivirkninger fra tannmaterialer. Rapport fra Bivirkningsgruppen for odontologiske biomaterialer	272
--	-----

AKTUELT

25 år er gått. Og det er ikke blitt lettere å leve med hiv: Mens stadig flere smittes.....	54
Jakten på ny tannlege	56
Etablerte nytt råd på Verdens Aidsdag.....	56
Tannleger og pasienter med kroniske smittsomme infeksjoner	57
Nye regler for spesialitetene.....	58
Bakslag for Nobel Biocare	59
Offentlig sektor: Superetat skal helbrede trygde-landet Norge.....	110
Nødvendige kjøre-regler.....	114
Tillitsvalgte på rett kurs	116
Student, politiker – og ikke nok med det	118
Mot sammenslåing i Bergen.....	160
Mot økt status for tannhelsesekretærene?	162
Stor utvikling på den tanntekniske siden.....	164
Har du fått de beste betingelsene?.....	166
NTFs landsmøte 2007: Alt under ett tak i Trondheim Spektrum.....	168
Ny rapport: Senskader som følge av kvikksølv-eksponering bør kunne godkjennes som yrkessykdom	211
Tannlegeutdanningen ved Universitetet i Tromsø: I full sving	212
Ikke fritt navnevalg i Oslo.....	214
Varsleren.....	216
Vel kvalifiserte.....	280
Er snus skadelig eller skadereduserende?	282
Kvalitetsreformen truer ikke den odontologiske forskningen.....	284
Nye trygderegler på overtid	322
Tannlegeteam-building på svensk.....	324
Svensk utredning om stønad til tannhelse er ferdig	325
Stadig flere leser Tidende	326
Spesialistkandidatene: Privilegerte, men utålmodige.....	400
Krevende, men godt studentliv i Budapest.....	403
Fint å være stud.odont. i Poznan	406
Stortingsmelding nr. 35 (2006–2007). Om fremtidens tannhelsetjenester: Ingen overraskelser ..	612
Mer å vinne på direkte oppgjør	614
Over dammen for å lære.....	616
Fortsatt forbud mot markedsføring av implantat-systemer i Sverige	617
Nye takter i København	676
Endring i trygdlov-givningen fra 1. september i år: Mindre papirarbeid for tannlegene.....	678
Elektronisk kommunikasjon i tannhelsetjenesten: Fylkestannlegene forlover seg	680

Studieopphold ved University of Western Cape: Godt utbytte	682	Sosial- og helsedirektoratet: Anbefaler ikke snus som røykeavvenningsmiddel (Kari Huseby og Knut Inge Klepp)	410
Fikk gullmedalje av kongen	820	Urimelig pris. Kommentar til Jan Lines innlegg i Tidende nr. 6, 2007. (Kari Odland).....	618
Utenlandstjeneste i uniform	822	Hva er en pasient verdt? (Jørn André Jørgensen)	619
FN-tjeneste i Sudan	824	Sprengte septiktanker? (Per Holck)	621
Statsbudsjettet 2008 – business as usual på tannhelsefeltet	827	Sprengte septiktanker og tidsregning. Tilsvaret til professor Per Holck (Olav Hjortdal)	622
Dette mener hovedstyrekandidatene før valget....	828	Kort ”utdyping” om urimelige priser (Jan Line).	685
Tannhelsepersonell og kvikksølv – lite nytt i sluttrapporten.....	891	Urimelig pris? Skal NTF mene noe? (Inger-Lise Mathiesen).....	685
Infisert vann ga unntakstilstand	892	Om tannlegers informasjonsplikt (Anneke Biesheuvel Borgli, Statens Helsetilsyn)	686
Norsk seniorpolitisk barometer: Arbeidsgleden øker med alderen	893	Hurra for NTFs fagnemnd! (Per Johan Alstad)...	685
Det medisinsk-odontologiske fakultet i Bergen: Like før sammenslutning.....	966	– en liten fortsettelse på debatten om urimelig pris (Kari Odland)	837
Forskning på biofilm og mikrobiell diversitet kan gi svaret på flere gåter: Fremragende forskning pågår.....	970	Urimelig pris og urimelig selvkritikk (Bjørn-Olav Engebretsen).....	837
Odontologi ved Universitetet i Oslo godkjent.....	971	Urimelig pris. Svar til Bjørn-Olav Engebretsen og Kari Odland (Inger-Lise Mathiesen)	838
Norsk fagmiljø holder mål	972	Noen kommentarer til Stortingsmelding 35 (Rune Bjørklund)	839
KOMMENTAR OG DEBATT			
<hr/>			
Er Helsetilsynet på ville veier? (Kjetil Reppen og Thor Egil Westberg)	61	Ønsker tannlegestanden norske tannteknikere? En kommentar til Aftenpostens artikler om tannbehandling i Ungarn	840
NAFKAMs forskningsrapport: Konklusjonene er nøytrale (Arne Johan Norheim).....	120	Det kan bli dyrt å være 19 eller 20 år (Kjell Størksen)	841
Exit Torgersen-saken (Torbjørn Guldseth)	121	Mytene om skoletannlegen lever videre (Reidun Stenvik)	921
Pasientinformasjon – den moderne tannleges dilemma (Aril Jul Nilsen).....	171	Presisering av urimelig kritikk (Bjørn-Olav Engebretsen).....	975
Hiv/aids: tannhelsesekretæren må også kjenne diagnosen (Gunhild A. Eriksen).....	172	GJESTESKRIBENTEN	
Mange har negative erfaringer med å være åpne om hivstatus. Kommentar til Gunhild A. Eriksens innlegg (Inger-Lise Hognerud for HivNorge)	171	<hr/>	
Defensiv kariesbehandling. Kommentar til fagartikkel i Tidende nr. 2, 2007 (Magne Raadal, Ivar Espelid og Anne Bjørg Tveit).....	174	Leif Arne Heløe: ”Om hundrede år er allting glemt”?	
Defensive behandlingskriterier (Anne Gimmestad og Dorthe Holst)	174	977	
Torgersen-saken: Siste ord er ikke sagt (Ståle Eskeland)	175	MØTER	
Å gi klagesaker et ansikt. En kommentar til ”Presidenten har ordet” i Tidende nr. 2 (Geir O. Eide).....	218	<hr/>	
Svar til Geir O. Eide fra Gunnar Lyngstad.....	219	NTFs representantskapsmøte, 24.–25. november 2006: På bølgelengde	
Pasienter som ikke møter. En kommentar til Knut Kjølstads innlegg i Tidende nr. 1, 2007 (Bjørn Hogstad).....	220	62	
Stort trykk på trygd og tannbehandling (Dorthe Holst).....	286	Vestlandsmøtet 2007: Et lyspunkt i det våte	
Mangel på tannleger – en myte eller en realitet? (Lars Forssander)	287	122	
Som flommen fra sprengte septiktanker (Olav Hjortdal)	288	NOFOBIs vinterseminar, 2007, Tromsø 8.–10. februar: Den vanskelige pasienten – sett fra ulike vinkler	
”Urimelig pris” (Jan Line)	337	222	
Snus bør kunne brukes i røykeavvenning av mislykkede ”sluttere” (Karl Erik Lund, SIRUS)....	338	Fra kulturkollisjon til kommunikasjon: Tannvernseminaret 2007: Likeverdighet er roten til alt godt	
		328	
		NTFs tariffkonferanse, Gardermoen 7. og 8. mars: Den første, men ikke den siste.....	
		329	
		Årskursus 2007: Dansk etikkdebatt	
		330	
		Er du kjøpt eller helt solgt?	
		331	
		Internationale Dental Shau (IDS) Köln: Dentalmessenes mastodont	
		332	
		NTFs forum for tillitsvalgte, Gardermoen 20.–21. april: For obligatorisk etterutdanning... ..	
		412	
		IADR, New Orleans, 21.–24. mars 2007: Mye nytt innen digitalt formidlings- og undervisningsverktøy	
		414	
		Soria Moria, 6.–7. mai: Kollegahjelp nytter.....	
		415	

Samfunnsodontologisk forum, Lillestrøm	
6. og 7. juni: Forum om arbeid og helse.....	624
Folkehelseinstituttets smitteverndager: relevante også for tannleger	626
Fri tilgang – men hvem betaler?.....	627
Tannlegeforeningens nærings- og lønnspolitiske fora 2007: Felles forum først.....	842
Europeisk radiologikongress i Oslo	844
Kjeve- og ansiktsradiologi: Avanserte diagnostiske metoder krever spesialister	846
Malmö 16.–18. august 2007: Nordiskt-Baltiskt oralmedicinskt möte	848
Årsmøte i Praksiseierforeningen: Er det lov å tjene penger på helse?	849

NTFs LANDSMØTE 2007

Stortingsmelding inspirerte presidenten.....	897
Høyt nivå.....	898
Humoristisk sans forlenger livet	900
Implantatenes dag	901
Kariesprofylakse – er det bare fluor som virker? ..	903
Tannhelsepersonell, kvikksølv og helseplager....	904
Antibiotikaresistens.....	905
Risikopasienter i tannlegepraksis	906
Tannhelse og tobakk – vi skal fortsatt bry oss	908
Tåler ikke negativ medieomtale	909
Jobb, stress og helse: Balansekunst.....	910
Informasjonsmøtet 2007: Framtidas tannhelse-tjenester – verken mer eller mindre	912
Folk på landsmøtet	914

NORDENTAL 2007

Nordental 2007 – en stemningsrapport på jakt etter nyhetene	916
---	-----

PRAKSISDRIFT

Har tannlegen rett til å ta seg betalt når pasienten uteblir?	64
Om ansvarsforsikring for tannleger som utfører dentale implantater	65
Ny standardavtale for samarbeid mellom private tannleger og fylkeskommunen	124
Inkasso	176
Hva er gunstigst – utbytte eller lønn fra eget aksjeselskap?	224
Klager på tannbehandling – NTFs lokale klagenemndsordning	290
Nytt lovkrav om politiattest for tannhelsepersonell	342
Ferie og feriepengene – hvilke regler gjelder?	343
Lønns- og arbeidsbetingelser for privatansatte tannhelsesekretærer	417
Oppfølging av sykmeldte – krav til arbeidsgiver og ansatte.....	628
Enklere selvangivelse for personlig næringsdrivende	629
Formkrav til oppsigelse fra arbeidstaker samt uttak av ferie i oppsigelsestiden	691
Privat praksis og pensjonsordninger	852

Regjeringens forslag til skatter og avgifter for 2008	922
Kravet til skriftlige arbeidsavtaler.....	978
Spør advokaten.....	64, 125, 177, 225, 292 417, 629, 692, 853, 923, 979

BOKNYTT

69, 129, 298, 350, 427, 506, 636, 703, 865, 931, 986
--

TIDENDES SOMMERHEFTE

Ferie kan være så mangt.....	449
Imhotep – legeskunstens historiske gud – og verdens første kjente tannlege?	452
Magedans på julaften	456
På jobb i Israel.	462
”Sommerfugl.” Krystallisert sitronsyre.....	464
”Å risikere.” Dikt av Hugo Prather	465
Un poco más; for kultur, læring og fellesskap: Litt mer – av alt.....	466
Fredskorpser i Lira og Tromsø.....	469
Drømmen om Afrika.....	472
Nytt hjertelom med NOC.....	474
Axwesso – to år etter.....	476
Turist i New York	478
Skamfaren av bjørn – hjulpet av tannlege.....	480
NTFs første sekretær	482
Det begynte i Drammen i 1906	484
Energisk, viljestærk og omsorgsfull – Kari Storhaug 70 år	486
Solbø, Statens hjem for åndssvake.....	489
Fredelig og fargerikt.....	492
Kjellerpraksisen ble til gull	494
Svømming er livet.....	496
Trives i nord.....	498
Kjerringa mot strømmen. Dikt av André Bjerke..	499
God som gull.....	500
Hva skal vi lese i sommer?	502

MINNEORD

Erik Holst Lillevold	68
Inger Toverud.....	697
Nils Skaug.....	860

KURSKATALOG OG LANDSMØTEPROGRAM

Landsmøteprogram 2007, nr. 9	521–584
Kurskatalog for våren 2008, nr. 12	725–790

NTFs REPRESENTANTSKAPSMØTE 2007

Utgitt som bilag til Tidende nr. 12

NOTABENE

Kongens fortjenstmedalje til Jan Nielsen.....	510
To nye æresmedlemmer – Harald Johan Jøstensen og Jan Henrik Parow	630
Kari Storhaug utnevnt til ridder av St. Olavs orden.....	858
Kongens fortjenstmedalje i sølv til Rolf Steen Tindlund	859